

Til Digitaliseringsministeriet
cc Datatilsynet, Erhvervsministeriet og Forbrugerombudsmanden

Dok. 252617
20. juni 2023

Opfordring til at undersøge konsekvenserne af generativ kunstig intelligens

Forbrugerrådet Tænk skal hermed i samarbejde med en lang række andre forbrugerorganisationer i Europa henlede opmærksomheden på de risici, som forbrugerne udsættes for som følge af den hurtige udvikling af generativ kunstig intelligens (AI).

Selvom systemerne potentielt kan forbedre forbrugernes liv, er vi bekymrede over de alvorlige ulemper, som de også kan medføre. I løbet af bare få måneder har vi set en massiv udbredelse af denne teknologi, og eksempler på negative konsekvenser for forbrugerne.

De generative AI-systemer bruges allerede i vidt omfang af forbrugerne i og uden for Europa. [For eksempel indarbejder virksomhederne i stigende grad chatbots i produkter og tjenester.](#)

Det norske forbrugerråd har i dag offentliggjort en rapport, der afdækker de største risici for forbrugerne ved generativ AI, bl.a. hvad angår sikkerhed og privatliv, men det påvises også, hvordan systemerne kan medføre en stigning i vildledning, manipulation, diskrimination, bedrageri samt mis- og desinformation.

Link til rapporten af 20. juni 2023: <https://storage02.forbrukerradet.no/media/2023/06/generative-ai-rapport-2023.pdf>

Rapporten fremlægger endvidere forslag til, hvordan problemerne med generativ AI kan løses. Løsningsforslagene omfatter, at der opfordres til overholdelse og effektiv håndhævelse af gældende EU-lovgivning (bl.a. på områderne forbrugerbeskyttelse, produktsikkerhed og databeskyttelse) samt at der indføres nye lovgivningsmæssige foranstaltninger med henblik på at forbedre forbrugerbeskyttelsen mod AI-relaterede risici, herunder at virksomheder, der udvikler og udbreder generative AI-systemer, pålægges nye forpligtelser.

Selvom der endnu ikke er vedtaget lovregler specifikt vedrørende brugen af AI-systemer, skal vi opfordre til, at I som myndigheder indleder en undersøgelse af de risici og skadevirkninger, som disse tjenester udgør for forbrugerne, samt at I, når det er muligt, anvender gældende EU-lovgivning med henblik på at forhindre, at forbrugerne udsættes for skadevirkninger.

I rapporten fremhæves særligt følgende områder, der indebærer problemer for forbrugerne:

Sikkerhed

AI-tjenesten ChatGPT bruges bl.a. til at stille sundhedsrelaterede spørgsmål eller ligefrem [yde lægehjælp](#). Dette giver anledning til bekymring for forbrugernes sundhed. Da systemerne har en tendens til at producere indhold, der ser overbevisende og korrekt ud, men som er faktisk forkert, kan konsekvenserne for forbrugernes sikkerhed være alvorlige. Det er ikke længe siden, at [ChatGPT gav forældede råd om brystkræft](#) og opfandt sundhedsorganisationer, der bakkede op om påstandene.

Forbrugerbeskyttelse

Da AI-chatbots er designet til at efterligne menneskers tale- og skrivemønstre, adfærd og følelser, er de i sagens natur manipulerende og upålidelige og er ikke på nuværende tidspunkt underlagt hverken offentligt eller privat tilsyn. For eksempel laver de [falske medieartikler](#).

OpenAI udtaler også offentligt, at selvom ChatGPT gør et fremragende indtryk, kan det ikke betragtes som en pålidelig kilde til information, og det blev oprindeligt lanceret til forskningsformål¹. Alligevel udbydes produkterne verden over som handelsvarer til organisationer, der implementerer dem til egne formål såsom chatbot-funktionaliteter, [udarbejdelse af juridiske dokumenter](#) eller [understøttelse af offentlige forvaltningers arbejde](#).

Databeskyttelse

Da de generative AI-systemer lærer ved hjælp af materiale, der indsamles på internettet, indeholder disse læringsdata normalt store mængder persondata, som er blevet behandlet uden et lovligt juridisk grundlag.

Den [italienske databeskyttelsesmyndigheds beslutning](#) om midlertidigt at forhindre OpenAI i at behandle italienske brugeres persondata vidner om alvoren af de potentielle krænkelse af databeskyttelsen.

Det er derfor tvivlsomt om databeskyttelsesforordningen (GDPR) overholdes af OpenAI og de andre udviklere af de store AI-sprogmodeller. For eksempel fremgår det af OpenAI's privatlivspolitik, at retten til berigtigelse måske ikke altid vil være mulig, hvilket kan udgøre et brud på retten til berigtigelse i henhold til GDPR.

Af den grund har vi i Forbrugerrådet Tænk opfordret Datatilsynet i Danmark til at undersøge, hvorvidt Snapchats My AI overholder GDPR <https://taenk.dk/system/files/2023-06/Brev%20til%20Datatilsynet%20vedr.%20My%20AI%20p%C3%A5%20Snapchat-251196.18.0.pdf>

Sårbare forbrugere

---

¹ "We launched ChatGPT as a research preview so we could learn more about the system's strengths and weaknesses and gather user feedback to help us improve upon its limitations." <https://openai.com/blog/chatgpt-plus> (Sidst tilgået 26. maj 2023)

Vi kan også være bekymrede over den indvirkning, som generativ AI kan have på mere sårbare mennesker – fx børn, der er udsat for skærme og onlineindhold fra en meget tidlig alder. Vi har allerede [en vis evidens og erfaringer](#), hvad angår den negative indvirkning, som algoritmer på sociale medier kan have på mindreårige. De nye funktioner i chatbots og andre generative AI-systemer forværrer kun disse risici.

Konkurrence

Det har fundamental betydning for fremtidens markeder for generativ AI, hvem der kontrollerer de generative AI-modellers udvikling og læring, og hvordan de bruges. De, der kontrollerer teknologien, har et betydeligt potentiale til at skabe afhængigheder, fastsætte egne brugsvilkår og bestemme, hvilke virksomheder, der har adgang til teknologien og på hvilke betingelser. Denne forankring af magt giver anledning til bekymring for, at de ledende tech-virksomheder bliver "gatekeepere", der kan udelukke konkurrenter, skabe monopoler, mindske forbrugernes valgmuligheder og gøre det muligt for meget store virksomheder at forme vores samfund.

Begrænsninger i den AI-specifikke lovramme

Selvom EU's AI-lovgivning muligvis [kan give svar på nogle af vores bekymringer](#), så træder den formentlig først fuldt i kraft om 3-4 år, hvilket efterlader forbrugerne ubeskyttede mod en teknologi, som i mellemtiden ikke er tilstrækkeligt reguleret, og som udvikler sig i meget højt tempo. Det er på nuværende tidspunkt desuden uklart, i hvilket omfang generativ AI såsom chatbots vil være omfattet af retsakter om kunstig intelligens.

Det betyder, at myndighederne allerede nu har en vigtig rolle som de ansvarlige for at sikre, at alle AI-systemer, uanset om de er reguleret af AI-retsakter eller ej, er sikre og overholder eksisterende EU-regler for sikkerhed, databeskyttelse, forbrugerbeskyttelse og konkurrence.

Opfordring til, at de danske myndigheder undersøger konsekvenserne af generativ AI

Set i lyset af de bekymringer, vi har beskrevet, skal vi opfordre til, at danske myndigheder hurtigst muligt iværksætter en undersøgelse af forholdene. Vores paraplyorganisation BEUC, den europæiske forbrugerorganisation, har allerede skrevet til netværkene for hhv. [forbrugerbeskyttelsesmyndigheder](#) (CPC) og [produksikkerhedsmyndigheder](#) (CSN) om dette emne.

Vi forventer, der bliver behov for en effektiv og tæt koordinering mellem de forskellige myndigheder med henblik på en vurdering af, hvilke risici generative AI-systemer som ChatGPT og lignende chatbots udgør for forbrugerne. Ligeledes finder vi, at der er behov for offentlig kontrol med disse teknologier, hvilket skal etableres og igangsættes.

Hvis I har brug for en uddybning af ovenstående, er I velkomne til at kontakte os på ah@fbr.dk.

Venlig hilsen

Uffe Rabe Krag

Politisk chef

Anette Høyrup

Chefjurist